

Wehner Tibor

SGRAFFITO-SZÖVEVÉNYEK

A KORTÁRS MODERN MŰVÉSZET jelenségeinek vizsgálata során érdekes lenne feldolgozni a technikák, a műalkító technológiák, az anyag-és eszköz-alkalmazások a 20. század évtizedeiben egyre mozgalmassabbá vált jelenség történetét: hogy mikor, mely periódusokban figyelhetők meg radikális újítások, mikor regisztrálhatók visszanyúlások a korábbi metódusokhoz, s hogy mikor erősödnek fel újra a kísérletező, az újító kezdeményezések. A tanulságainkat immár természetesen abban a bonyolult, összetett és sokrétegű rendszerben vizsgálódva-tájékozódva kellene megvonnunk, amely a képfajták rendkívül izgalmassá alakult világát jellemzi a közelmúltban és napjainkban. Az anyag-, az eszköz-és formakutató kalandozásainkat tovább mélyítenék a tematikai, a tartalmi tanulságok meghatározásai, a kifejezés-, a hatóerő-, a műszellemiség-analízisek végrehajtása által körvonalazódó metszetek és összefüggések, amelyek révén az alkotások korba ágyazottságának elemei, művészettörténeti kontextusai is pontosan megjelölhetők lennének.

Egy ilyen egyszerűnek korántsem ítéhető módszerrel közelíthetett a látogató Dréher János, ezredforduló éveiben alkotott munkáihoz is. Ugyanis ez a csaknem negyven alkotást felölelő, roppant egységes műegyüttes azt tanúsította, hogy Dréher János nagyon erős szálakkal kötődik a klasszikus képalakítás gyakorlathoz,

de kötődései ellenére a tradicionális képformát mintegy megőrizve megbontja, s egyszersmind új elemekkel gazdagítja. E festő megtartja a hagyományos kép-felület-formátumot, a határozott keretbe foglalt négyzetet, az álló vagy fekvő téglalapot, és tulajdonképpen megőrzi a képsíkot is amelyet aztán festői vagy inkább műalkítási beavatkozásainak terepévé avat. Valahol az alapsíkon megőrződött még a klasszikus, ecsettel való festés is – a képrétegek egymásra rakódása alól, a mélyrétegekből néha elő-elővillan egy-egy festékfolt –, de a kép hangsúlyos összetevőivé, lényegévé a felületre felhordott különböző kevert anyagok – a homok, a plextol, a ragasztók titkos, keményvé szilárdult elegye – vált. Különös anyaghasználata, képépítő módszere eredményeként Dréher kompozícióin, kompozícióiban különleges texturális és fakturális jellemzők, és hatóerők összpontosulnak, amelyek meghatározzák e művilág további fontos alkotóelemeit is: a színeket és vonalakat. A színek ugyanis e megfestett anyag-elegyek színeiként jelentkeznek, és nem egy-egy szokványos alapsíkra ecsettel felhordott, vagy egymásra festett festékrétegeként. Minden bizonnyal ez az eredője Dréher nagyon érzékeny és nagyon tiszta kompozícióinak, az egyes színek árnyalatváltozásaiban játszó egységes foltok hangsúlyaira alakított színvilágának. A nagy foltok mellett egy-egy művön, mintegy mellékszólamként, fel-feltűnedeznek gesztusszerű, festői nyomhagyások is, de talán csak azért, hogy kiemeljék az egységek rendjét: az elvont egységek azon rendjét,

amely a felületbe vésett-rajzolt, a foltokat keretező vastagabb, és a foltfelületek összekötő, megsebző, vékonyabb karcolások vonalhálójából épül. A képsík az inkább egyenes, mint íves, csak néha és bátortalanul meghajló vésett vonalhálókat által alakul domborművé: rétegek és rétegeztségek síkban és mélységben is nehezen kibogozható sgraffito-szövevényé.

A fegyelmeztségek és a szabad fantáziászárnyalások, a tudatos szerkesztettségek és az ösztönös játékoságok, a szabályosságok és a szabálytalanságok között csapongó műteremtési szándékok, az e szándékokat tükröztető nyomhagyások érzékeny meditációs képterepeket nyitnak meg a Dréher-mű szemlélője előtt: szellemi felfedező utakra invitálnak egy ismeretlen, de mégis otthonos, meleg érzelmeket sugárzó világban.

Bár néhány sötétebb, komorabb kompozíció is helyet kapott a Vigadó galériában felvonultatott válogatásban, Dréher János eredendően a világos, ezen belül a

tartózkodó pasztell, a tört színárnyalatok képcsinálója, a fehérek, a szürkésfehérek és a szürkék költői megszólaltatója: inkább a visszafogottságok, mint a harsányságok, inkább a kiégettségek, mint a fellobbanások festője, képkalkotója. És ha a karcolások és vésetek, a rétegepítkezések és a visszakaparássok által körvonalazódó, a színekkel oly harmonikusan összehangolt elvont motívumegyüttes jelenségekörökének felfejtésére is vállalkozott a kiállítás látogatója, akkor pontosan meghatározhatta, hogy az egyenesek futását, találkozásait, metszését, meg-megtörő elágazást, a görbék íveit követve a vegytiszta, a malevicsi tárgy nélküli világba érkezett. Oda, ahol a dolgok nem vezethetők vissza semmiféle eredetre, ahol a dolgok – a lágyan modellált foltok, a vésett-rajzolt alakzatok – a létrejöttük és létezésük önfeledt örömeiben égő önmaguk.

Budapest, Vigadó Galéria 2002.

Kiállítás megnyitó, Vigadó Galéria, 2002

balról:
Lorenz Dávid gitárművész
Dréher János
Dobozi Eszter költő
Wehner Tibor művészettörténész
Feledy Balázs művészeti író,
Vigadó Galéria igazgatója